

Hanna Krzyżanowska

Konkurs na prace naukowe, projektowe i popularyzatorskie w 1978 r.

Ochrona Zabytków 31/4 (123), 277-278

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

leczne) oraz ukazanie przemian na wsi po okresie objętym ekspozycją. Ekspozycja wstępna obejmowała także historię skansenu, stan badań, zapoznawała z pracą w muzeum, metodami, naukowymi założeniami.

Wielu referentów podkreślało rolę filmu jako metody pracy dydaktycznej, a także — jako naukowej dokumentacji zjawisk kulturowych, np. rzemiosł.

F. Midura, zamykając konferencję, stwierdził, że spełniła ona swoje zadanie zarówno w dziedzinie naukowej, jak i organizacyjnej. Wyszunął postulat, aby przedstawione w referatach i dyskusji wnioski przedłożyć Ministerstwu Kultury i Sztuki.

W skład Komisji Wnioskującej weszli: J. Czajkowski, F. Midura, M. Kurzątkowski, M. Czajnik, W. Jankowski.

W części oficjalnej konferencji dr Jerzy Czajkowski odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, również pracownicy MBL i ZZG otrzymali odznaczenia. Ponadto MKiS przyznało dyplomy za wybitny wkład pracy w ochronę dóbr kultury drowi J. Czajkowskiemu i drowi M. Czajnikowi oraz Zjednoczonym Zespołom Gospodarczym za wybitne zasługi na polu ratowania zabytków.

Imprezami towarzyszącymi konferencji były wystawy w budynku obrad: wystawa

obowiązującej w MBL dokumentacji architektonicznej i fotograficznej obiektów translokowanych, dokumentacji wnętrz i sposobu opracowywania scenariuszy; wystawa naczyń i wyrobów miedzianych i wystawa zegarów. W Muzeum Historycznym otwarta została wystawa zbiorów ceramiki pokuckiej, daru organizatora MBL i długoletniego dyrektora — Aleksandra Rybickiego. Uczestnicy konferencji wzięli też udział w obiedzie terenu, zwiedzając ciekawsze zabytki architektury drewnianej.

Bogumiła Szurowa

OCHRONA ZABYTKÓW Z KAMIENIA — MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM W PARYŻU

Symposium odbyło się w dniach od 5 do 9 czerwca 1978 r. pod protektoratem UNESCO i RILEM (Réunion Internationale des Laboratoires d'Essais de Matériaux), przy współudziale ICOMOS-u, ICOM-u, Centrum Rzymskiego oraz Sekcji Naukowej Stowarzyszenia Architektów Konserwatorów Zabytków; bezpośrednim organizatorem było Centre Experimental de Recherches et d'Etudes du Bâtiment et de Travaux Publics (CEBTP), które mieści się w Saint-Remy-lès-Chevreuse pod Paryżem.

W spotkaniu wzięło udział ponad dwustu uczestników z wielu krajów świata, w tym cztery osoby z Polski: prof. dr W. Domański, doc. dr Barbara Penkalowa, doc. dr Róża Krzywobłocka-Laurow oraz autorka tej informacji — doc. dr Hanna Jędrzejewska.

W czasie sympozjum wygłoszono 70 referatów (w tym dwa z Polski). Na pierwszej sesji wygłoszono pięć referatów na temat procesów rozkładu w kamieniu. Sesja druga — z ośmioma referatami — poświęcona była sposobom i metodom określania stopnia zmian w kamieniu. Sesja trzecia obejmowała sprawy metodyki badań nad zmianami zachodzącymi w kamieniach pod wpływem różnych czynników niszczących. Osiem referatów zgłoszono na sesję czwartą, poświęconą szkodliwym działaniom czynników biologicznych oraz ich przeciwdziałaniu. Na sesji piątej omawiano w siedmiu kolejnych referatach sprawy zachowania się różnych rodzajów kamieni oraz zmian w nich zachodzących z punktu widzenia petrografii. Sesja szósta, poświęcona produktom używanym dla konserwacji kamieni oraz stosowanym metodom, zgromadziła aż piętnaście referatów. Wśród

nich był jeden referat polski: *Study of the effectiveness of methods for stone preservation (Studia nad skutecznością metod konserwacji kamienia)*, wygłoszony przez doc. dr R. Krzywobłocką-Laurow (autorzy: B. Penkala, R. Krzywobłocka-Laurow i K. Krajewski). Ostatnia sesja — siódma, z dwiętnastoma referatami, poświęcona była restaurowaniu obiektów zabytkowych. Na tej sesji wygłoszony został przez H. Jędrzejewską referat polski: *Some comments on ethics in conservation of stone objects (Kilka uwag na temat etyki w konserwacji obiektów kamiennych)*.

Niektóre referaty nie wniosły żadnych pożytecznych informacji, ale były i takie które zawierały nowe cenne myśli i spostrzeżenia. Przeważały opisy wycinkowych badań laboratoryjnych (na małych próbkach), pokazujące na ilustracjach i wykresach poszczególne etapy rozpadu różnych gatunków kamieni pod wpływem czynników niszczących, oraz wyniki poszczególnych zabiegów zabezpieczających. Na sympozjum podkreślono fakt niedostatecznego powiązania badań laboratoryjnych z rzeczywistymi potrzebami praktyki konserwatorskiej. Uwydatniła się konieczność „przedłużenia” tych badań aż do styku z praktyką oraz przybliżenia postulatów praktycznych do prac w laboratoriach. Bez nawiązania ścisłego dialogu między naukowcami i konserwatorami sprawy konserwacji zabytków kamiennych niewiele mają szans na posunięcie się naprzód. A spraw tych, jak okazało się w czasie sympozjum, jest bardzo dużo i na ogół są one bardzo trudne do rozwiązania.

Na wielki plus organizatorów należy zaliczyć fakt, że nie podzielono obrad

na równoległe sekcje. Na każdy referat przeznaczono 10 minut dla referenta i 10 minut na dyskusję, z tym że referent podawał tylko najbardziej istotne sprawy ze swojego opracowania, które w całości można było przeczytać w powielonych materiałach. Interesującą sprawą organizacyjną było to, że wypowiedzi w dyskusji po ich wygłoszeniu musiały być przez dyskutantów wpisywane na specjalne kartki. Te materiały łącznie z odpowiedziami referentów zostaną dodatkowo powielone i rozesłane uczestnikom sympozjum.

Ostatni, piąty, dzień sympozjum był przeznaczony na całodzienną wycieczkę — objazd naukowy. Najpierw uczestnicy w Chateau de Champs-sur-Marne zapoznali się z problemami konserwatorskimi w pałacyku Madame Pompadour oraz pracownią konserwatorską (Laboratoire de Recherches des Monuments Historiques) i jej działaniami zajmującymi się sprawami kamienia, metali, malarstwa sztalugowego i ściennego, witraży oraz badaniami naukowo-laboratoryjnymi. Następnie w centrum badań techniczno-budowlanych CEBTP w Saint-Remy-lès-Chevreuse przedstawione zostały zwiedzającym badania prowadzone na otwartym powietrzu (np. dla oceny różnych sposobów odwadniania budynków oraz różnych sposobów zabezpieczenia kamienia przed wpływami atmosferycznymi) oraz w obszernych halach, w których sprawdzane są np. parametry wytrzymałościowe kamieni, struktur nowych i dawnych. Obu wizytom towarzyszyła ożywiona wymiana doświadczeń i poglądów.

Hanna Jędrzejewska

KONKURS NA PRACE NAUKOWE, PROJEKTOWE I POPULARYZATORSKIE W 1978 R.

Dnia 20 czerwca 1978 r. został rozstrzygnięty czwarty doroczny konkurs na prace naukowo-badawcze, projektowo-badawcze i popularyzatorskie z dziedziny ochrony zabytków i muzealnictwa, organizowany przez Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków. W 1978 r. wpłynęło na konkurs 48 prac, w tym 31 naukowych, 8 projek-

towych i 9 popularyzatorskich i popularnonaukowych, tj. więcej niż w 1976 r., ale mniej niż w latach 1975 i 1977. Na konkurs inauguracyjny w 1975 r. zgłoszono największą, jak dotychczas, liczbę prac, bo aż 75, ale była to sytuacja wyjątkowa, ponieważ regulamin pierwszego konkursu przewidywał dopuszczenie prac przygo-

towanych w ciągu ostatnich kilku lat, podczas gdy na następne konkursy przyjmowano jedynie opracowania ukończone lub opublikowane w bieżącym bądź w ubiegłym roku. Konkurs w 1978 r. cieszył się w zasadzie powodzeniem jak poprzednie, mniej licznie był jedynie reprezentowany dział prac projektowych.

Prace na konkurs zgłosiły przede wszystkim: Pracownice Konserwacji Zabytków, Instytut Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Konserwacji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, Instytut Podstaw Rozwoju Architektury Politechniki Warszawskiej, ponadto inne uczelnie, instytuty i towarzystwa naukowe, muzea, wojewódzcy konserwatorzy zabytków, a także sami autorzy.

Prace, jak co roku, prezentowały bardzo różnorodną tematykę, a więc: studia historyczno-urbanistyczne, architektoniczne, parkowe, nad zabytkami ruchomymi, konserwację różnych rodzajów zabytków zarówno w ujęciu historycznym, jak i technicznym, opracowania nowych metod, badania nad technikami i technologiami różnych obiektów sztuki stosowanymi w przeszłości, archeologię, muzealnictwo, zagadnienia prawne ochrony zabytków, projekty rewaloryzacji zarówno pojedynczych zabytków architektury i budownictwa, jak i całych organizmów miejskich. Prace konkursowe prezentowały też różnorodny poziom: od przeciętnych, raczej dobrych, ale nie wyróżniających się spośród innych podobnych opracowań, do wybitnych, a nieraz nowatorskich. Ocena tak różnorodnego pod względem tematyki i zakresu materiału wymagała powierzenia recenzji prac wielu wybitnym specjalistom różnych dyscyplin naukowych, a także kilkuletniego działania zespołu sędziowskiego.

Coroczne duże zainteresowanie konkursem i na ogół wysoki poziom zgłaszanych prac w pełni potwierdzają jego celowość, a mianowicie zainteresowanie absolwentów oraz młodej kadry naukowców i pracowników różnych instytucji podejmowaniem tematów przyczyniających się do rozwoju badań, praktyki konserwatorskiej i popularyzacji ochrony zabytków i muzealnictwa. Jednocześnie Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków zawdzięcza konkursowi przegląd najnowszych opracowań w tym zakresie. Szczególnie cieszy organizatorów konkursu podejmowanie problematyki ochrony zabytków przez osoby bezpośrednio nie związane wykształceniem i zawodem z tą dziedziną, które, wykorzystując swą wiedzę w innych gałęziach nauki, rozszerzają zakres badań i praktyki w dziedzinie konserwacji zabytków i muzealnictwa.

W konkursie 1978 przyznanych zostało dziewiętnaście nagród i sześć wyróżnień.

W dziale prac naukowo-badawczych przyznano następujące nagrody i wyróżnienia:

— nagroda I stopnia: *Studium historyczno-urbanistyczne do planu rewaloryzacji Zamościa*, dokumentacja zbiorowa pod redakcją mgra Karola Majewskiego, przygotowana w lubelskim Oddziale Pracowni Konserwacji Zabytków; nagroda za opracowanie monumentalnego i wnikliwego studium, w tym obszernego zestawienia stanu badań, wniosków konserwatorskich, szczegółowego katalogu zabytków, imponującego kompletu planów i pełnego serwisu fotograficznego;

— nagrody II stopnia: mgr Zbigniew Beiersdorf, mgr Lucyna Sulerszyska, *Studium historyczno-urbanistyczne Bloku Nr 4 w Krakowie*; mgr inż. arch. Lucyna Czyżniewska, *Rola i funkcja małych miast zabytkowych położonych poza aglomeracjami miejsko-przemysłowymi*; mgr Elżbieta Pilecka, *Próba typologii szczytów gotyckich na terenie Warmii*; mgr Stanisława Rudnik, *Prace konserwatorskie w Zamościu w latach 1918—1939*; mgr Grażyna Staszewska, *Zwalczanie glonów na kamieniach i tynkach*;

— nagrody III stopnia: mgr Zdzisław Lelek, *Badania emalii złotniczych okresu renesansu i baroku*; dr inż. arch. Jacek Radziejewicz-Winnicki, *Architektura organów na Śląsku w ukształtowaniu przestrzennym wewnątrz w okresie od wojny trzydziestoletniej do schyłku XVIII w.*; mgr inż. arch. Janusz Smólski, *Rekonstrukcja rzymskiego ołtarza ofiarowego w Luni*; mgr Józef Srebro, *Działalność naukowo-oświatowa i wychowawcza Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu 1945—1975*; mgr Rajna Wełczewa-Mlekanowa, *Badania nad technologią i technikami czterech ikon z okresu odrodzenia bułgarskiego*;

— wyróżnienia: mgr Andrzej Dryszel, *Ochrona dzieł sztuki przed kradzieżą w muzeach polskich*; mgr Ewa Kozłowska, mgr Michał Urbanowski, *Zamość, Blok XXII. Dokumentacja naukowo-historyczna*; dr inż. arch. Andrzej Misiorowski, *Mauzoleum Kurkumasa w Kairze — przykład architektury i sztuki budowlanej okresu mameluckiego*; mgr Aldona Sudaćka, *Tryptyk Zaśnięcia NPM z kościoła*

parafialnego w Bodzentynie. Dokumentacja historyczna.

W dziale prac projektowo-badawczych:

— nagroda I stopnia: *Proje rewaloryzacji Gniewu*, przygotowany przez zespół projektowy pod kierunkiem mgr inż. arch. Ireny Jaroszewskiej-Bartoszewicz w gdańskim Oddziale Pracowni Konserwacji Zabytków; nagroda za szczególnie wnikliwe, kompleksowe prace badawcze i konsekwentne wdrożenie modelowych zasad rewaloryzacji zabytkowego zespołu miejskiego;

— nagroda II stopnia: mgr inż. Anna Obrebska, *Projekt techniczny rewaloryzacji parku w Branicach koło Nałęczowa*;

— wyróżnienie: mgr inż. arch. Henryk Siuder, *Adaptacja na cele turystyczne ruin zamku w Janowcu.*

W dziale prac popularyzatorskich:

— nagroda I stopnia: *Spotkania z zabytkami*, informator popularnonaukowy redagowany przez zespół pod kierunkiem redaktora Krzysztofa Nowińskiego, wydany przez Ośrodek Dokumentacji Zabytków; nagroda za cenną inicjatywę wydania informatora, wypełniającego lukę w literaturze popularnonaukowej z dziedziny ochrony zabytków, trafny dobór interesujących szerokie kręgi społeczeństwa artykułów i informacji, estetyczną szatę graficzną;

— nagroda II stopnia: mgr Krzysztof Burek, *Starożytnicy i archeolodzy. Z dziejów badań archeologicznych na Białostoczczyźnie*; płk. mgr Józef Matusik, ppłk dr Jerzy Miszański, *Zamki w Polsce. Mapa*; Halina Miszańska ppłk dr Jerzy Miszański, *Zamki, twierdze, bastiony*. Cykl artykułów w „Żołnierzu Polskim”;

— nagrody III stopnia: mgr Ryszard Wołgiewic, *Kregi kamienne w Grzybnicy*; dr Stanisław Reszkowski, *Rozplanowanie i zabudowa Grudziądza — przemiany przestrzenne po lokalizacji*;

— wyróżnienie: mgr Tomasz Jurasz, *Dolny Śląsk — panorama turystyczna.*

Hanna Krzyżanowska

NAGRODA ZA PROJEKT REWALORYZACJI ZAMOŚCIA

W lipcu 1978 r. minister administracji, gospodarki terenowej i ochrony środowiska ogłosił listę doroczných nagród. W dziale „Za wybitne osiągnięcia twórcze w przestrzennym kształtowaniu miast i wsi, ochronie środowiska oraz w rozwoju techniki” wyróżnił nagrodą pierwszego stopnia zespół autorski z PP Pracownice Konserwacji Zabytków w Rzeszowie za plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego zabytkowego ośrodka miejskiego Zamościa. Zespół działał w składzie: Janusz Mach i Andrzej Piątek — główni projektanci, Teresa Piątek, Wojciech So-

bek, Jan Szozda, Stanisław Wiercioch — współpraca autorska, Karol Majewski — zagadnienia konserwatorskie (konsultant z PKZ Oddział w Lublinie), Kazimierz Brydak — zagadnienia programowo-funkcjonalne, Barbara Lejda — komunikacja, Zenon Dulla — instalacje wod.-kan., gaz, c.o., Ryszard Rogoziński — energetyka. Miejscowy plan szczegółowy i rewaloryzacji zamojskiego zespołu zabytkowego składa się z dwóch elementów: miejscowego planu szczegółowego w granicach zespołu staromiejskiego z obrzeżem, zawierającego ustalenia przestrzenne dla tej

jednostki, oraz planu rewaloryzacji, obejmującego obszar zawarty w granicach I strefy ochrony konserwatorskiej (zasięg dziewiętnastowiecznej twierdzy), ustalającego zagadnienia rewaloryzacyjne w strefie nadrzędności kryteriów konserwatorskich. Poza miłym obowiązkiem gratulacji laureatom wypada podkreślić, że szczegółowe relacje o założeniach planu i wynikach zostaną opublikowane przez Ośrodek Informacji Pracowni Konserwacji Zabytków w Warszawie. Redakcja „Ochrony Zabytków” zwróciła się do Autorów o artykuł o metodzie zapisu